

Οι Ανθρωπιστικές Επιστήμες μέσα από τη ματιά των ακαδημαϊκών της Σχολής

Ζήνωνας Τζιάρρας

Λέκτορας

Τουρκική Εξωτερική Πολιτική και
Διεθνής Πολιτική της Ανατολικής Μεσογείου

tziarras.zenonas@ucy.ac.cy

22893951

Είναι οι επιστήμες του ανθρώπου που θα εξασφαλίσουν ότι η πρόοδος θα παραμείνει συνδεδεμένη με τις αξίες, τη συνείδηση και τον σεβασμό προς την ανθρώπινη αξιοπρέπεια

Συνέντευξη

Ποια η σημασία και οι προκλήσεις των ανθρωπιστικών επιστημών σήμερα;

Με δύο λόγια θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι ανθρωπιστικές επιστήμες αποτελούν το πεδίο των γνωστικών αντικειμένων που μελετούν τον άνθρωπο ως φορέα πολιτισμού, σκέψης και κοινωνικής δράσης. Σε μια εποχή τεχνολογικής έκρηξης όπως η δική μας, οι ανθρωπιστικές επιστήμες δυστυχώς υποβαθμίζονται και περιθωριοποιούνται. Στο επίκεντρο τοποθετούνται «άνηχες» δυνατότητες: τεχνικές, τεχνολογικές, οικονομετρικές και άλλες οι οποίες λειτουργούν ολοένα και περισσότερο αυτόνομα, αυτόματα και μηχανιστικά χάρη στην εξέλιξη της τεχνολογίας. Σε μια κοινωνία που δίνει προτεραιότητα στην αποδοτικότητα, την ταχύτητα και την τεχνολογική πρόοδο, είναι λογικό οι σχετικές επιστήμες να αποκτούν αυξημένο κύρος, επειδή έχουν μετρήσιμα αποτελέσματα. Και παρόλο που η εξέλιξη της τεχνολογίας από μόνη της δεν είναι κάτι κακό, αρνητική είναι η αυξανόμενη αποσύνδεση των νέων τεχνολογικών επιτευγμάτων από την ανθρώπινη διάσταση, που κανονικά θα έπρεπε να βρίσκεται στην καρδιά της όλης υπόθεσης.

Ο ρυθμός με τον οποίο η Τεχνητή Νοημοσύνη (ΤΝ) καθίσταται κυρίαρχη σε όλους τους τομείς, περιλαμβανομένης της παιδείας και της έρευνας είναι τρομακτικός και συνάμα – απουσία σωστής ρύθμισης/διαχείρισης – προβληματικός ως προς τα αποτελέσματα. Θέτοντας το κάπως υπερβολικά, αν η ΤΝ δεν προσεχθεί μπορεί να φέρει το τέλος της ανθρώπινης σκέψης. Αλλάζει εντελώς τον τρόπο με τον οποίο ερευνούμε, που μαθαίνουμε, που εκτελούμε εργασίες, που διασταυρώνουμε πληροφορίες, που γράφουμε – και άρα που σκεφτόμαστε –, διαβρώνοντας σταδιακά τον ρόλο του ανθρώπου ως υποκείμενου με ρόλο στην παραγωγή και διαμόρφωση της γνώσης και της (κοινωνικής) εξέλιξης. Όταν λοιπόν αυτές οι εξελίξεις συνοδεύονται από την υποβάθμιση των επιστημών που ασχολούνται με τον άνθρωπο, την ιστορία, την εμπειρία, τη σκέψη, τη γλώσσα, τον πολιτισμό, και τη δημιουργικότητά του, τότε ο ίδιος ο άνθρωπος φτάνει σε ένα στάδιο όπου μπορεί να είναι πιο παραγωγικός και αποτελεσματικός στο πλαίσιο μιας ταχύτερης πραγματικότητας, αλλά να λειτουργεί και ο ίδιος μηχανιστικά. Με λιγότερη συναίσθηση της ύπαρξης και των βιωμάτων, με λιγότερη αυτογνωσία και κατανόηση για τους «άλλους», με περιορισμένη ικανότητα στοχασμού και ενσυναίσθησης, αποξενωμένος από βαθύτερα νοήματα και εγκλωβισμένος σε μια εργαλειακή αντίληψη του κόσμου, όπου η αξία του ανθρώπου μετριέται με όρους παραγωγικότητας, διεκπεραίωσης και ταχύτητας παρά να αναγνωρίζεται για το τί είναι και το πώς υπάρχει εντός αυτού που ονομάζουμε ανθρωπότητα.

Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τμήμα Τουρκικών και
Μεσανατολικών Σπουδών

Ζήνωνας Τζιάρρας

Λέκτορας

Τουρκική Εξωτερική Πολιτική και
Διεθνής Πολιτική της Ανατολικής Μεσογείου

Συνέντευξη

Γι' αυτούς τους λόγους, δεν πρέπει να επιτρέψουμε την αποδυνάμωση των Ανθρωπιστικών Επιστημών αλλά μάλλον – ως κράτη και κοινωνίες – να επενδύσουμε περισσότερα σε αυτές και να τις καταστήσουμε αναπόσπαστο μέρος της οποιασδήποτε εξέλιξης. Είναι οι επιστήμες του ανθρώπου που θα εξασφαλίσουν ότι η πρόοδος θα παραμείνει συνδεδεμένη με τις αξίες, τη συνείδηση και τον σεβασμό προς την ανθρώπινη αξιοπρέπεια· ότι η γνώση και η τεχνολογία θα υπηρετούν τον άνθρωπο, και όχι το αντίστροφο.

Που εστιάζεται η έρευνά σας και ποια η σημασία της;

Τα τελευταία χρόνια η έρευνά μου έχει δύο βασικές κατευθύνσεις: 1) την κατανόηση της σύγχρονης Τουρκίας και ιδιαίτερα της εξωτερικής της πολιτικής, και 2) τη διεθνή πολιτική της Ανατολικής Μεσογείου. Η τελευταία περιλαμβάνει την εξωτερική πολιτική της Κυπριακής Δημοκρατίας και άλλων περιφερειακών δρώντων, τα μοτίβα ανταγωνισμού και συνεργασίας στην περιοχή, σημαντικές εστίες ενδοκρατικών συγκρούσεων όπως η Συρία, το Ιράκ και η Λιβύη, τις μεταβαλλόμενες ισορροπίες ισχύος στο διεθνές σύστημα καθώς και τον αντίκτυπο που έχουν στη γεωπολιτική της Ανατολικής Μεσογείου. Σε ό,τι αφορά την Τουρκία, με ενδιαφέρουν ιδιαίτερα οι παράγοντες που διαμορφώνουν την εξωτερική πολιτική της, η ανίχνευση των στρατηγικών σκοπών της και οι τρόποι με τους οποίους επιδιώκονται, καθώς και ο πολυσυζητημένος διεθνής προσανατολισμός της.

Η μελέτη της Ανατολικής Μεσογείου λειτουργεί, κατ' ουσίαν, ως μικρογραφία των ευρύτερων διεθνών εξελίξεων. Στην περιοχή αυτή συναντώνται και αλληλεπιδρούν οι στρατηγικοί ανταγωνισμοί των μεγάλων και περιφερειακών δυνάμεων, οι ενεργειακές πολιτικές και πολιτικές ασφάλειας, οι πολιτισμικές ταυτότητες και οι διαδικασίες περιφερειακής συνεργασίας ή σύγκρουσης. Επομένως, μέσα από την έρευνά μου επιδιώκω να συμβάλω στην κατανόηση του σύγχρονου κόσμου ως ενός πολυεπίπεδου συστήματος, όπου η ισχύς, οι ιδέες και τα αφηγήματα και όχι μόνο, συγκροτούν από κοινού τις διεθνείς, περιφερειακές και τοπικές πραγματικότητες. Η μελέτη αυτών των διεργασιών δεν προσφέρει μόνο γνώση για την Ανατολική Μεσόγειο, αλλά και πολύτιμες θεωρητικές και εμπειρικές οπτικές για την εξέλιξη της παγκόσμιας τάξης. Δεδομένου ότι στην εποχή μας οι σχέσεις εντός του διεθνούς συστήματος είναι εξαιρετικά ρευστές, έντονες και επιταχυμένες, η συνεχής παρακολούθηση των μεταβολών που λαμβάνουν χώρα και των επιδράσεών τους στα κράτη και τις κοινωνίες είναι κρίσιμης σημασίας για τη δυνατότητα προσαρμογής και αντιμετώπισης των κινδύνων, ιδιαίτερα για μια μικρή χώρα όπως η Κύπρος.

Εσχάτως, η έρευνά μου έχει επεκταθεί προς νέες, διεπιστημονικές κατευθύνσεις, που συνδέουν τη γεωπολιτική με τη θρησκεία, την πολιτική θεολογία και τον αποκαλυπτισμό στον ελληνικό χώρο. Εξετάζοντας τα προφητικά και αποκαλυπτικά αφηγήματα για την Τουρκία σε Κύπρο και Ελλάδα, διερευνώ τη σχέση μεταξύ θρησκευτικών πεποιθήσεων, ιδεολογίας και γεωπολιτικών αντιλήψεων. Η προσέγγιση αυτή επιτρέπει μια καλύτερη κατανόηση των μη ορθολογικών παραμέτρων που συχνά καθορίζουν τις πεποιθήσεις, την πολιτική κουλτούρα, τις εκλογικές συμπεριφορές και τις διεθνείς σχέσεις. Επιπλέον, φανερώνει τις βαθιές ρίζες που σύγχρονα φαινόμενα μπορούν να έχουν στην ιστορία καθώς και το πώς αυτά πυροδοτούνται από παρόμοιου τύπου ανθρώπινους φόβους, ανάγκες και διλήμματα ανεξαρτήτως εποχής.